

CZU 35.07(474.3)

DOI 10.5281/zenodo.7446811

BUNELE PRACTICI DE ADMINISTRARE PUBLICĂ ÎN PERIOADA POST/PANDEMICĂ: MODEL ADMINISTRATIV AL LETONIEI

GOOD PUBLIC ADMINISTRATION PRACTICES IN THE POST/PANDEMIC PERIOD: LATVIA'S ADMINISTRATIVE MODEL

**Ion CIOBANU⁸⁰
Marina GURIȚANU⁸¹**

Abstract: *Administrative-territorial reform is one of the most significant and important changes in a society. Most European countries with similar sizes and populations to the Republic of Moldova have adopted one-tier administrative-territorial systems, as is the case with the Baltic countries, and especially Latvia, the model of which we will continue to evoke.*

In the Republic of Moldova, decentralization reform is only in its incipient phase, while Latvia has years of experience in this respect. Therefore, her experience could be studied and taken over by the Republic of Moldova in order to make the entire decentralization process more efficient.

⁸⁰ Doctor în drept, lector universitar, Catedra de Drept a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți,
ion.ciobanu@usarb.md

⁸¹ Magistru în științe administrative, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Cuvinte-cheie: administrative-territorial reform, single-level local authorities, fiscal autonomy, merger, decentralization.

În ultimii cizeci de ani majoritatea țărilor europene a redus numărul autorităților administrației publice locale prin consolidarea localităților învecinate în unități municipale mai mari.

Scopul principal al acestor fuzionări a constat în sporirea eficienței economice în procesul de prestare a serviciilor publice⁸².

Majoritatea țărilor europene cu dimensiuni teritoriale mici și o densitate redusă a populației au adoptat sisteme administrative-teritoriale cu un singur nivel, cum este și cazul Țărilor Baltice. În continuare vom elucida modelul administrativ letonian.

În perioada Uniunii Sovietice în Letonia se dezvoltă industria prelucrătoare (ingineria și industria chimică), care a facilitat urbanizarea țării. Sistemul de planificare sovietică a dus la crearea și menținerea unităților administrative relativ mici, care erau mai ușor de controlat, pe de o parte, și mai aproape de oameni, pe de alta. Rata relativ înaltă a urbanizării (aproximativ 70%), a determinat bazarea sistemului de așezări pe orașe (77 de orașe). În prezent, aproximativ 65% din unitățile de primul nivel ale Letoniei (novadi) sunt organizate în jurul orașelor⁸³.

Necesitatea unei reforme administrative în Letonia a apărut imediat după independență, acesta fiind unul din cele mai importante obiective ale tranziției. Conceptul reformei administrației publice locale a fost adoptat de către Guvern în 1993, având drept scop: democratizarea și descentralizarea puterii de stat; creșterea responsabilității autorităților locale în exercitarea funcțiilor încredințate; îmbunătățirea calității serviciilor prestate; implicarea cetățenilor în procesul decizional.

Scopul reformei administrativ-teritoriale consta în stabilirea unor teritorii administrative capabile de dezvoltare economică, cu administrații teritoriale locale care să asigure servicii de bună calitate pentru cetățeni. Imediat după restabilirea independenței, Letonia a cunoscut sistemul cu două niveluri ale autorităților locale. Unitățile administrativ-teritoriale de primul nivel erau cunoscute ca orașe republicane mari, orașele (pilseta), sate (pagastas) și diferite fuzionări ale ultimelor două categorii (novadi). Districtele de nivelul al doilea au fost cunoscute în trecut ca raioane, fiind o reminiscență a epocii sovietice⁸⁴.

În urma unor încercări sporadice de a încuraja consolidarea teritorială, în anul 1997 în *Legea privind administrația publică locală* a fost operată o modificare referitor la obligațiile localităților cu infrastructură slabă de a încheia acorduri de cooperare cu alte autorități locale pentru a-și putea îndeplini obligațiile. Cu toate că mai multe municipalități s-au încadrat în această categorie, prevederea nu a fost respectată cu strictețe⁸⁵. La 21 octombrie 1998 parlamentul Letoniei (Saeima) a adoptat *Legea privind reforma administrativ-teritorială*, în care erau abordate problemele ce țin de scopul, procesul, graficul, stimularea financiară și coordonarea instituțională a reformei.

De facto, procesul planificat a constat în acordarea unor premii financiare localităților implicate în fuzionarea voluntară până la 31 decembrie 2003. Transferul constituia de la 1 până la 5% din bugetele totale anuale ale autorităților locale fuzionate. Localitatea nou formată putea primi 5% dacă fuzionarea a avut loc în anul 2000, 4% dacă fuzionarea a avut loc în perioada

⁸² OSOIAN, I., SÎRODOEV, I., VEVERIȚĂ, E., PROHNIȚCHI, V. (2010). *Studiu analitic privind structura administrativ-teritorială optimală pentru Republica Moldova*. Chișinău, 7.

⁸³ OSOIAN, I. (2010), Op.cit., 38.

⁸⁴ OSOIAN, I. (2010), Op.cit., 39.

⁸⁵ CÎRCIUMARU, Adriana, DIACENCU, Bianca, CONSTANTINESCU, Cristina (2011). *Studiu privind sisteme administrativ-teritoriale*. București, 15

2001-2002 și 3% dacă fuzionarea s-a petrecut în anul 2003, cu condiția ca bugetele consolidate să nu depășească cinci milioane de Lats (moneda națională în Letonia).

A doua etapă a constat în *fuzionarea administrativă forțată* în perioada 1 ianuarie și 30 noiembrie 2004, urmată de alegerile locale generale din anul 2005. Până la începutul anului 2005 au avut loc doar 26 de fuzionări, întrucât reforma s-a confruntat cu opoziția puternică a elitelor locale și autorităților care trebuiau să fie schimbate. Organizarea teritorială a fost modificată începând cu 1 iulie 2009. Reforma prevedea trecerea de la sistemul administrativ pe două nivele la o administrație publică locală cu un singur nivel. Până la reforma din 2009, numărul total al administrațiilor locale a fost de 548 și acesta cuprindea 26 de raioane, 7 orașe republicane, 50 de orașe mici, 424 de administrații rurale (pagasti) și 41 de municipalități reformate (novadi). Administrațiile locale de nivelul întâi cuprindeau orașele republicane, orașele mici, pagasti și novadi (522 administrații în total), nivelul doi (nivelul raional) fiind format din 26 de raioane și orașe republicane. În mai mult de o treime din administrațiile publice locale numărul populației nu depășea o mie de locuitori⁸⁶.

Tabel 1. Modificarea numărului municipalităților în Țările Baltice

Țara	Numărul municipalităților în trecut (anul indicat în paranteze)	Numărul municipalităților în prezent	Modificarea, %
Letonia	(1990) 548	119	-79
Estonia	(1990) 254	227	-11
Lituania	(1990) 581	60	-90

Sursa: Banca Mondială, 2003; Dexia, ediția din 2009/2010

Reforma administrativ-teritorială în Letonia a fost încheiată în anul 2009, prin crearea unui sistem APL cu un singur nivel. Astfel, observăm o trecere treptată de la modelul de fuzionare voluntară la cel de fuzionare obligatorie.

Principala schimbare a vizat decizia de a desființa raioanele și de a adopta modelul cu un singur nivel al autorităților locale. *Modelul cu un singur nivel* presupune desființarea nivelului raional și împuternicirea administrațiilor locale în vederea oferirii unui volum considerabil de servicii publice, precum și acordarea unui grad mai mare de autonomie fiscală. Aceasta presupune fuzionarea comunităților mici în unități administrative-teritoriale mai mari⁸⁷. Desființarea raioanelor a fost considerată o îmbunătățire importantă, deoarece ele erau slabe din punct de vedere funcțional, economic și politic și prea mici pentru a putea juca vreun rol important în dezvoltarea regională.

Noua diviziune administrativ-teritorială, alcătuită din 118 administrații locale, a fost aprobată prin *Legea teritoriilor și așezărilor administrative* din 18.12.2008. În 2009, o administrație locală a fost divizată în două părți, iar în prezent în Letonia există 119 administrații locale - 110 municipalități (novadi) și 9 orașe republicane cu propria administrație și consiliu local.

⁸⁶ ROȘCOVAN, Mihai, BALICI, Maria, MOISEI, Cristina (2012). *Descentralizare și autonomie locală: Modele europene pentru Republica Moldova*. Chișinău: Ed. Epigraf, 39-40.

⁸⁷ OSOIAN, I., Op.cit.,7-8.

Tabelul 2. Principalele schimbări în organizarea administrativ-teritorială a Letoniei

Înainte reformei din iulie 2009	După reforma din iulie 2009
<u>Două niveluri</u>	<u>Un nivel</u>
26 de autorități raionale (raioane)	119 autorități locale:
25 autorități locale:	- 9 orașe republicane
- 7 orașe republicane	- 110 de municipalități (novada)
- 50 de orașe	Aproximativ 69 % din localități au mai mult de 5000 de locuitori
- 424 de localități rurale (pagasts)	
- 41 de localități reformate (novada)	
72 % din autoritățile locale au mai puțin de 2000 de locuitori	

Sursa: Vilka, 2009

Astfel, observăm că în Letonia, numărul unităților administrative a scăzut drastic de la 548 la 119, în jur de 70% având mai mult de 5000 de locuitori. Ca urmare a reformei nu mai există diviziunea teritoriului în localități urbane și rurale. Cea mai mare administrație locală este capitala Letoniei – orașul Riga, în care locuiește mai mult de o treime din toată populația Letoniei (cca 703.6 mii locuitori). Cele mai mici unități administrative au mai puțin de 1400 locuitori, 3 administrații locale au mai puțin de 2 mii de locuitori, iar 36 administrații locale au între 2 și 5 mii locuitori.

La desfășurarea acestei comasări, au fost luate în considerație mai multe criterii precum: existența unei strategii de dezvoltare echilibrate pe termen lung, existența infrastructurii necesare pentru exercitarea sarcinilor unei autorități publice locale, numărul de rezidenți permanenți pe teritoriul respectiv.

Tabel 3. Distribuția municipalităților în Letonia după numărul locuitorilor, anul 2010

Numărul locuitorilor	Numărul municipalităților	% din totalul populației
<3000	11	1,16
3001-5000	26	4,62
5001-10000	40	13,44
10001-20000	18	11,08
20001-50000	19	24,55
50001-100000	3	9,11
100001-200000	1	4,62
>200001	1	31,42
Total	119	100,00%

Sursa: datele Biroului de Statistică al Letoniei, la situația din 1 ianuarie 2010

În Letonia a fost modificată, de asemenea, și *schema de stimulare financiară* în scopul încurajării fuzionării localităților.

Fuzionarea a avut loc doar după un studiu amănunțit al fiecărui caz pentru a afla ce atitudine avea populația în privința reformei, ce implicări sociale și economice urmau să apară în urma eventualelor fuzionări precum și formularea sarcinilor și condițiilor care trebuiau întrunite pentru a putea efectua fuzionarea⁸⁸.

Principala schimbare produsă în structura administrativ-teritorială a fost că numărul autorităților locale în urma reformei, s-a micșorat de cinci ori și majoritatea absolută a localităților numără în prezent mai mult de 5000 de locuitori.

Consultând legea letonă privind reforma administrativ-teritorială din 30 octombrie 1998, observăm că în momentul când s-a decis efectuarea fuzionării trebuia să fie luate în considerare unele aspecte, cum ar fi:

- asigurarea dezvoltării echilibrate și durabile a teritoriului țării;
- existența infrastructurii pentru executarea sarcinilor autorităților locale;
- dimensiunea teritoriului;
- numărul locuitorilor permanenți;
- densitatea populației permanente;
- accesibilitatea serviciilor prestate de către autoritățile locale;
- unitatea economică, geografică și istorică a autorităților locale teritoriale.

La momentul actual, populația medie a unei municipalități, dacă excludem Riga, este de aproximativ 19000 de locuitori, ceea ce este similar cu populația unităților administrativ teritoriale din țări precum Polonia, Belgia și Finlanda. 37 municipalități au o populație mai mică de 5000 de locuitori, ceea ce constituie aproximativ 6% din populația totală a țării.

Din reformele administrativ-teritoriale ale Letoniei putem deduce următoarele învățăminte:

- a) fuzionările voluntare sunt bune dacă se oferă timp pentru a alege posibilitățile optime de fuzionare, însă dacă ele nu sunt însoțite de un proces obligatoriu, reformele teritoriale ar putea dura mai mult decât își poate permite o țară;
- b) stimulentele financiare nu sunt suficiente pentru a încuraja consolidarea teritorială; mecanismul ar trebui să fie bine descris în reglementări și durabil, astfel încât autoritățile proaspăt alese să nu abandoneze angajamentele asumate de autoritățile precedente;
- c) criteriile alese pentru fuzionare nu ar trebui să permită interpretarea, iar excepțiile posibile ar trebui să fie specificate explicit⁸⁹.

Bineînțeles, încă nu este clar dacă reforma va avea succes pe termen lung, deoarece încă se află în proces de desfășurare și implementarea reformelor complementare ei a fost amânată în repetate rânduri din cauza crizei financiare. Însă, la această etapă se poate spune că localitățile mari dispun de mai multe posibilități de concentrare a resurselor financiare și un număr mai mare de pârghii necesare pentru a stimula dezvoltarea economică locală, deoarece au obținut mai multe competențe în urma implementării sistemului cu un nivel al administrării locale.

În general, autoritățile locale ale Letoniei dispun de o gamă largă de funcții. Astfel, ele pot implementa propriile inițiative în orice domeniu, dacă acestea nu intră în competențele unei alte autorități publice. Ele au funcții atât autonome, cât și cele delegate de stat.

Din legea letonă rezultă că autoritățile locale au o seamă de funcții autonome, dintre care menționăm: alimentarea cu apă și canalizare; furnizarea energiei termice; managementul deșeurilor; colectarea, drenarea și purificarea apei menajere; construirea, reconstruirea și întreținerea străzilor, drumurilor și piețelor publice; utilizarea publică a pădurilor și apelor; învățământul primar, general, secundar și extrașcolar, instruirea continuă a personalului didactic; asigurarea accesului la serviciile medicale; asistența socială (pentru familiile sărace, persoanele

⁸⁸ CÎRCIUMARU, Adriana, Op. cit., 15.

⁸⁹ CÎRCIUMARU, Adriana, Op.cit., 16.

social vulnerabile, orfanii, azilurile de bătrâni și persoanele fără adăpost); protecția drepturilor și intereselor individuale și de proprietate ale copilului; asistența pentru locuitori în soluționarea problemelor ce țin de asigurarea cu locuințe; eliberarea permiselor și licențelor pentru activitățile comerciale; înregistrarea documentelor de stare civilă; organizarea transportului public; organizarea alegerilor locale etc⁹⁰.

De asemenea, din prevederile legale, rezultă că instituțiile autorităților centrale nu au dreptul să delege autorităților locale executarea funcțiilor și sarcinilor fără asigurarea finanțării corespunzătoare. La executarea funcțiilor delegate de stat, autoritățile locale nu au dreptul să urmeze politici independente. Autoritățile locale implementează o politică de stat expusă în reglementările și instrucțiunile oficiale.

În executarea propriilor sarcini, autoritățile locale au dreptul de a introduce taxe locale și de a determina aplicarea lor, de a stabili valoarea taxelor și scutiri de la plata lor, de a investi propriile resurse. În general, gradul autonomiei financiare locale nu este foarte înalt.

Veniturile locale proprii sunt formate din taxele și plățile pe care autoritățile locale le colectează pentru prestarea serviciilor publice. Lista serviciilor publice trebuie să fie aprobată prin reglementările emise de autoritatea republicană, urbană sau rurală respectivă și consiliul municipal al orașului respectiv.

Autoritățile locale pot impune taxe pentru următoarele activități: emiterea documentelor oficiale de către consiliul municipal urban sau rural; organizarea activităților de agrement în locuri publice; cazarea turiștilor; activitățile comerciale în locurile publice; utilizarea simbolurilor municipal în scopuri comerciale ș.a.

Autoritățile locale au dreptul să colecteze taxele de stat pentru emiterea permiselor speciale (licențelor) pentru desfășurarea tipurilor specifice de activitate. Aceste taxe, sunt vărsate de asemenea în bugetele autorităților locale. Cu toate acestea, autoritățile locale nu dispun de multă libertate când vine vorba de majorarea taxelor. Astfel, autoritățile locale au dreptul doar de a colecta taxele de stat cu tarife stabilite și nu au dreptul de a acorda scutiri fiscal⁹¹.

Pe lângă veniturile menționate, autoritățile locale primesc transferuri generale și transferuri cu destinație specială din bugetul de stat pentru funcțiile delegate prin Legea privind administrația publică locală și alte legi care vin să reglementeze activitatea autorităților locale.

Ultima reformă administrativă în Letonia a fost orientată spre majorarea autonomiei fiscale. Se preconizează că o autonomie mai mare va spori răspunderea autorităților locale, va îmbunătăți eficiența procesului decizional al cheltuielilor publice și va micșora dezechilibrul între responsabilități și fondurile disponibile.

Formula actuală include calcularea veniturilor estimate ale autorităților locale și determinarea necesităților financiare. Legea privind echilibrarea finanțelor autorităților locale stipulează că veniturile estimate ale autorităților locale sunt prognozate în baza colectării impozitului pe venit persoanelor fizice din anul precedent anului de elaborare a bugetului și în baza estimării impozitelor pe bunuri imobiliare].

Fondul de echilibrare implementează două forme ale egalizării: echilibrarea veniturilor și echilibrarea cheltuielilor, ceea ce reprezintă un amestec al relațiilor orizontale și verticale între agențiile de stat.

Până în anul 1996 autoritățile locale puteau lua împrumuturi de pe piețele de capital interne și străine. Această libertate a dus la acumularea datoriilor care a afectat bugetul

⁹⁰ OSOIAN, I., Op.cit., 41

⁹¹ OSOIAN I., Op.cit., 42.

consolidat. Drept urmare, Ministerul Finanțelor a început să supravegheze mai îndeaproape aceste procese⁹².

În prezent, autoritățile locale pot împrumuta doar cu permisiunea Ministerului Finanțelor în limitele specificate de bugetul de stat. O altă condiție impusă constă în faptul că împrumuturile pot fi acordate doar pentru o perioadă scurtă de timp, și doar pentru acoperirea cheltuielilor bugetare curente. Prin aceste prevederi, autoritățile centrale controlează nivelul datoriei anuale a autorităților locale.

În comparație cu Letonia, similară ca teritoriu și populație, Republica Moldova nu reprezintă un caz extrem de fragmentare teritorială.

Din punct de vedere istoric, Republica Moldova a experimentat două modalități de organizare administrativ-teritorială a țării, care pot fi caracterizate drept regională și raională.

Structura regională era caracteristică perioadei pre-sovietice. Puterea sovietică a încercat să păstreze structurile regionale, dar *raionul* a fost considerat drept o unitate organizațională prioritară – mai mica decât județul, cu o populație mai puțin numeroasă și, deci, mai ușor de controlat.

În perioada tranziției, Republica Moldova a trecut prin trei reforme administrativ-teritoriale:

- 1) **1994:** În anul 1994 au fost aprobate legal modificările în sistemul sovietic de organizare administrativă, fără schimbări esențiale în structurile teritoriale. A fost creată prima unitate teritorială autonomă (Găgăuzia), aceasta a inclus trei raioane care fac încă parte din divizarea internă a acestei unități. Modelul sovietic s-a păstrat în mare parte neschimbat în celelalte unități administrativ-teritoriale. Astfel, până în anul 1998, teritoriul țării a fost divizat în 38 de *raioane*, inclusiv cinci în regiunea separatistă Transnistria.
- 2) **1998:** Cele 30 de raioane din partea dreaptă a Nistrului au fost comasate în 9 *județe*, la care ulterior a fost adăugat al zecelea. Reorganizarea teritorială din anul 1999 a fost însoțită de o reformă administrativă importantă, care a dus la redistribuirea competențelor și resurselor, urmând îndeaproape modelul românesc.
- 3) **2001/2003:** În decembrie 2001, a fost adoptată o reformă administrativ-teritorială nouă, care a fost implementată după alegerile locale din 2003, autonomia locală fiind considerată redusă.

Este evident că sistemul de organizare administrativ-teritorială, creat în contextul economiei planificate la nivel central, este în contradicție cu noile realități. Pentru a răspunde adecvat provocărilor prezente, ar trebui să fie create unități mai mari. Acestea vor spori capacitatea comunităților locale și unităților administrative de a atrage fonduri suplimentare și le va face mai puțin dependente de subvențiile de stat⁹³.

În Republica Moldova, reforma de descentralizare este abia în faza incipientă, în timp ce Letonia are deja ani buni de experiență în acest sens. De aceea, experiența ei ar putea fi studiată și preluată de Republica Moldova pentru a face mult mai eficient întregul proces de descentralizare.

Odată cu liberalizarea relațiilor economice, a suferit schimbări radicale sistemul administrației publice centrale din Republica Moldova. De aici, observăm și schimbări privind atribuțiile autorităților publice de diferite niveluri, accentul fiind pus pe lărgirea autonomiei locale și extinderea listei de competențe ale autorităților publice locale.

O anumită îmbunătățire este posibilă chiar și fără reforme importante, prin simpla aplicare a prevederilor legale privind limita numerică pe care trebuie s-o atingă populația unei comunități rurale pentru a deveni primărie (1500 de locuitori). În prezent, media costurilor

⁹² OSOIAN I., Op.cit., 45.

⁹³ OSOIAN, I., Op. cit., 52

operaționale generale ale administrației publice locale exprimate în lei moldovenești pe cap de locuitor sunt de 2,5 ori mai mari în comunități rurale cu mai puțin de 1500 de locuitori decât în cele cu mai mult de 5000 de locuitori. Diferențele de eficiență la nivel raional sunt la fel de remarcabile: datele arată că în trei cele mai mici raioane ale Moldovei (Basarabeasca, Șoldănești, Dubăsari) media cheltuielilor operaționale pe cap de locuitor este de 2,6 ori mai mare decât în trei cele mai mari raioane (Hâncești, Cahul, Orhei).

Actuala diviziune administrativ-teritorială din Republica Moldova este inefficientă din punct de vedere economic, în special din cauza ponderii și volumului mare de cheltuieli administrative. Astfel, observăm că în localitățile rurale cu până la 1500 locuitori, costurile administrative medii pe cap de locuitor sunt de trei ori mai mari decât în localitățile care au peste 5000 locuitori. În același timp, calitatea și cantitatea celui mai important serviciu public prestat de administrația publică locală – învățământul, nu depinde direct de administrația publică locală, ci mai degrabă de autoritățile centrale.

Un sistem cu un singur nivel ar însemna pentru Moldova o scădere radicală a numărului de unități administrativ-teritoriale. În principiu vor fi două tipuri de municipalități: rurale - formate din mai multe sate în jurul unei localități rurale mai mari și urbane - cu localități rurale fuzionate într-o unitate administrativ-teritorială în jurul unui oraș. Ele vor avea consilii și primari aleși, dar sistemul electoral va trebui schimbat pentru ca fiecare localitate din municipiu să fie reprezentată în consiliul local.

Table 4. Distribuția primăriilor în Republica Moldova după numărul locuitorilor, anul 2008

Numărul locuitorilor	Numărul primăriilor		
	Localități urbane/orașe	rural	Total
<1500	1	236	237
1501-3000	3	358	361
3001-5000	6	182	194
5001-10000	11	62	73
10001-20000	22	4	26
20001-50000	9	-	9
50001-100000	-	-	-
100001-200000	1	-	1
>200001	1	-	1
Total	54	842	902

Sursa: Baza de date a indicelui de deprivare a ariilor mici, 2008 (cu excepția primăriilor din Transnistria)

Modelul cu un singur nivel ar mai necesita ca administrațiile locale să fie împuternicite pentru prestarea unui volum semnificativ de servicii publice și un nivel mult mai înalt de autonomie fiscală. Din moment ce modelul administrativ cu un nivel implică mai multe competențe și capacități instituționale/administrative din partea autorităților publice locale,

pentru a putea aplica un astfel de model în Moldova ar trebui comasate comunitățile mici în unități administrativ-teritoriale mai mari. Modelul cu un nivel propus solicită reducerea numărului de unități administrativ-teritoriale de nivelul întâi de la prezentele 900 la 111⁹⁴. Acest fapt va rezulta reducerea enormă a costurilor administrative (aproximativ de trei ori). Analizele demonstrează că nu sunt preconizate pierderi semnificative în calitatea serviciilor publice prestate de autoritățile publice locale, însă vor fi necesare schimbări importante în sistemul finanțelor locale, inclusiv alocarea unor mijloace financiare mai mari și mai stabile pentru autoritățile administrației publice locale din veniturile generale de stat.

În acest context, consider că descentralizarea reprezintă calea spre modernizare a Republicii Moldova. Descentralizarea puterii înseamnă transfer de competențe administrative și financiare de la nivelul administrației publice centrale la cel al administrației publice locale. Descentralizarea puterii va contribui la crearea unor autorități publice locale suficient de puternice ca să-și asume responsabilitatea pentru sarcinile publice de interes local și să creeze condiții pentru dezvoltarea multilaterală a localităților RM.

Bibliografie

1. *Constituția Republicii Letonia din 01.05.1922.*
2. *Legea privind administrația publică locală din Letonia*, nr. 436 din 28.12.2006.
3. CÎRCIUMARU, Adriana, DIACENCU, Bianka, CONSTANTINESCU, Cristina (2011). *Studiu privind sisteme administrativ-teritoriale*. București, 200.
4. OSOIAN, I., SÎRODOEV, I., VEVERIȚĂ, E., PROHNIȚCHI, V. (2010). *Studiu analitic privind structura administrativ-teritorială optimală pentru Republica Moldova*. Chișinău, 185.
5. ROȘCOVAN, Mihai, BALICI, Maria, MOISEI, Cristina. (2012). *Descentralizare și autonomie locală: Modele europene pentru Republica Moldova*. Chișinău: Ed. Epigraf, 64. ISBN 978-9975-125-02-4.
6. DULSCHI, Ion. Reforma administrativ-teritorială: oportunitate pentru Republica Moldova. In: *Teoria și practica administrării publice: materiale ale conf. intern. șt.-practice*, 28-32.
7. PALIHOVICI, Serghei (2017). Contradicțiile reformei administrativ teritoriale în Republica Moldova. In: *Administrarea publică*, 2, 19-23.

⁹⁴ DULSCHI, Ion. Reforma administrativ-teritorială: oportunitate pentru Republica Moldova. In: *Teoria și practica administrării publice: Materiale ale Conferinței internaționale științifico-practice*, 31